

Monumentnummer*: 531438

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82694/86

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Loosdrecht	Wijdereen	Noord-Holland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Loosdrecht	H			191

Omschrijving**

Cluster 15. Bomvrij wachthuis met remises (gebouw A).

Inleiding

BOMVRIJ WACHTHUIS MET REMISES (GEBOUW A) als verdedigingswerk dat aan drie zijden en bovenop is voorzien van een aarden dekking. Een wachthuis is een verdedigbaar onderkomen met voorzieningen voor manschappen en hun materieel; een remise is een opslagplaats voor kanonnen met bijbehorende munitie. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden aan aanvallen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber. Het bestaande wachthuis op Fort Spion, gebouwd omstreeks 1844-1847, is in 1880 aan weerszijden uitgebreid met een remise voor materieel.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Centraal op het fort gesitueerd BOMVRIJ WACHTHUIS MET REMISES (GEBOUW A) uit 1844-1847 en uitgebreid in 1880. Alleen de westelijke, aan de keelzijde gelegen bakstenen geveldelen zijn zichtbaar. Het oorspronkelijk wachthuis is gebouwd op een vrijwel vierkante plattegrond met aan de keelzijde links en rechts aanbouwen (asymmetrisch qua volume) ten behoeve van onder meer sanitaire functies. De twee remises, beide met hellende gevelbeëindiging, bevinden zich in de aan weerszijden hiervan in aangebouwde, iets terug liggende vleugels. In de gevels getoogde openingen met dubbele houten of ijzeren deuren, ramen en luiken. Natuurstenen plaquettes vermelden de naam "Spion" en het jaartal "1880". Langs de drie overige zijden en bovenop zijn wachthuis en remises onder een aardedekking gebracht. Bovenop enkele gemetselde rook- of luchtkanalen. Het bouwwerk telt meerdere meer dan eens onderling verschillende - al dan niet dichtgemetselde - getoogde toegangen en vensteropeningen, waarin houten deuren en ramen. Het interieur wordt gevormd door een aantal al dan niet onderling verbonden, getoogde ruimten.

Het BOMVRIJ WACHTHUIS MET REMISES (GEBOUW A) van Fort Spion is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1844-1847, uitgebreid 1880, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, bomvrij gebouw dat naar een weinig toegepaste vorm tot stand is gekomen.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) en relatief zeldzaam omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die het toenmalige defensieve doel onderstrepen en de fysieke ontwikkeling van verdedigbaar wachthuis naar wachthuis met remises laat zien.

Het onderdeel is goed bewaard omdat het bouwwerk in hoofdvorm en detaillering nog steeds de functies en de bijzondere ontwikkeling ervan laat zien.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair wachtgebouw

Functie